

SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ

3

IX

VYDAVATELSTVO
SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED
BRATISLAVA 1981

O B S A H

STÚDIE

Úvodom — — — — —	337
Lubica Droppová, K problematike predchodcov robotníckej revolučnej piesne vo folklórnej piesňovej tvorbe slovenského ľudu — — — — —	339
Andrej Melicherčík, Boj proti fašizmu za Slovenského národného povstania v ústnom podaní slovenského ľudu — — — — —	358
Adolf Dygacz, Poznávacia úloha robotníckych piesní — — — — —	396

MATERIÁLIE — ARCHIV

Adalbert Stránsky, Život a sociálne postavenie drevorubačov banskobystriцkej komory v 17. a 18. storočí — — — — —	408
Rudolf Bednárik, Slovenské zemerobotnícke hnutie na Dolnej zemi — — — — —	414
Elena Bošková, Niektoré poznatky zo života sezónnych poľnohospodárskych robotníkov v oblasti Ziaru nad Hronom — — — — —	420
Lubica Droppová, Výber piesňového materiálu z ankety „Hľadáme robotnícku pieseň“ — — — — —	433
Viera Gašparíková, Naša súčasnosť vo veršoch ľudového autora — — — — —	435

ROZHLEDY

Božena Filová, VI. medzinárodný kongres antropológie a etnografie v Paríži — — — — —	447
Soňa Burlasová, Medzinárodné sympóziu m o výskume robotníckej piesne — — — — —	455
Lubica Droppová, Zpráva o zasadaní komisie spoločnosti československých národopiscov pre výskum priemyselných oblastí — — — — —	465
Lubica Droppová, K účelu a výsledkom ankety „Hľadáme robotnícku pieseň“ — — — — —	466
Vladimír Varinský, Z činnosti Robotníckych domov na Slovensku — — — — —	467
Jarmila Pátková, Tradičné a nové ľudové umenie v Rumunskej ľudovej republike — — — — —	471
Ján Podolák, Konferencia o štúdiu ľudovej kultúry karpatskej oblasti — — — — —	481
Jarmila Pátková, III. celoslovenský aktív ľudových umeleckých výrobcov — — — — —	487

RECENZIE a REFERÁTY

Vladimír Karbusický — Václav Pletka, Dělnické písně I—II (Viera Gašparíková) — — — — —	490
Zdeněk Nováček, Robotnícké spevokoly na Slovensku (Soňa Burlasová) — — — — —	493
Selo Viriatino v prošlom i nastojaščem (Ján Mjartan) — — — — —	495
Sovetskaja etnografija, ročník 1954 a 1955 (Štefan Mruškovič) — — — — —	506

C O Д Е Р Ж А Н И Е

СТАТЬИ

Вступление — — — — —	337
Любца Дропцова, К проблематике предшественников рабочей революционной песни в фольклорном песенном творчестве словацкого народа — — — — —	339
Андрей Мелихерčíк, Борьба против фашизма во время Словацкого народного восстания в устной передаче словацкого народа — — — — —	358
Адольф Дигач, Познавательная роль рабочих песен — — — — —	396

МАТЕРИАЛЫ — АРХИВ

Адальберт Странский, Жизнь и социальное положение дровосеков банско-бистрицкой палаты в 17 и 18 вв. — — — — —	408
Рудольф Беднарик, Движение словацких землекопов в области „Долна зем“ — — — — —	414
Елена Бошкова, Некоторые данные из жизни сезонных сельскохозяйственных рабочих в области Жияр над Гроном — — — — —	420
Любца Дропцова, Выбор песенного материала из анкеты „Ищем рабочую песню“ — — — — —	433
Вера Гашиарикова, Наша современность в стихах народного автора — — — — —	435

ОБЗОРЫ

Боžена Филова, VI. международный конгресс антропологии и этнографии в Парижи — — — — —	447
Соња Бурласова, Международный симпозиум об исследовании рабочей песни — — — — —	455
Любца Дропцова, Отчет о заседании комиссии чехословацких этнографов по исследованию промышленных областей — — — — —	465

Na 1. strane obálky: Baník zo Žakaroviec. Archiv NÚ SAV. Foto ČTK.

*Na zdar, na zdar, na zdar,
naj žije socijal
bo z našich mozolov
žije veľa panov.*

Poslala Maria Pandoščáková, Budkovce 178, okr. Michalovce. Piesne 7a, 7b sú varianty dvoch českých robotníckych piesní: prvá: „Až pujdu na trávu, sednu si na kámen, uvážu si šátek červený jak plamen...“ a druhá: „Dělníci, dělníci, jak se asi máte, za těch pár krej-

caru, co si vyděláte?“ V oboch slovenských variantoch sú ľubovoľne vybraté a pospájané strofy týchto dvoch českých robotníckych piesní. Obe piesne sú veľmi rozšírené v českom robotníckom hnutí (pozri o nich K a r b u s i c k ý — P l e t k a, *Dělnické písně I*, Praha 1958, 290—304) a veľmi známe boli aj na Slovensku, ako to dokazuje počet variantov.

Lubica Droppová

NAŠA SÚČASNOSŤ VO VERŠOCH LUDOVÉHO AUTORA

(NIEKOĽKO UKÁŽOK Z VERŠOVANEJ TVORBY VOJTECHA HUDÁKA)

Náš život, naplno sa rozvíjajúci a obohacujúci po každej stránke, charakterizuje jedna skutočnosť, ktorá ho neustále sprevádza, a to je tvorivá činnosť pracujúceho ľudu. Tvorivá činnosť sprevádza život na pracoviskách, ale nie menej sa prejavuje aj na iných úsekoch nášho života. Zmeny, ktoré nastali v hospodárskom a spoločenskom živote pracujúcich, spôsobili zmeny v myslení, ako aj v kultúrnom živote ľudu vôbec. Čím viac si všimame náš pracujúci ľud, čím viac prenikáme do hĺbky jeho myslenia a cítenia, tým viac sa presvedčujeme o tom, ako intenzívne prežíva dnešný človek celkové dianie, prítomnosť, no sníva aj o blízkej a ďalekej budúcnosti.

Pracujúci ľud už v minulosti, odvtedy, čo si začal vytvárať podmienky pre kolektívne žitie, ku ktorému ho nútila priamo príroda, pociťoval potrebu vyjadriť svoje myšlienky, túžby a želania, ktoré sa potom po stáročia v zovšeobecňujúcej podobe prenášali z pokolenia na pokolenie a dotváraním a kolektívnym vybrusovaním nadobúdali vysoko umeleckú hodnotu. Taktó vznikala slovesná ľudová tvorba, ktorá sa už v najstarších časoch stala obrazom života pracujúceho človeka a svojráznym spôsobom dopĺňala jeho históriu.

V dôsledku toho, že sa slovesná ľudová tvorba považovala za dielo minulosti, vyskytli sa mienky, že v socialistickej spoločnosti ľudová slovesnosť zanikne a že ju nahradí lite-

ratúra. Ako však ukázal sám život, ľudová slovesná umelecká tvorba žije aj v súčasnosti a plne odráža našu skutočnosť. Tradičná slovesná tvorba prestala síce splňať tú funkciu, ktorú splňala v minulosti v živote kolektívu, no začala sa rozvíjať o nové druhy umeleckej tvorivosti. Tentoraz nemáme na mysli tanečné, spevácke a hudobné súbory, súbory recitačné, bábkárske, divadelné, estrádne atď., teda všetko to, čo zahrňujeme pod vlastný pojem ľudová umelecká tvorivosť, ale ani tvorbu, ktorú označujeme pojmom nový folklór. Tejto tvorbe naša folkloristika už čiastočne venovala pozornosť¹ a venuje aj naďalej. Do celkovej oblasti ľudovej kultúry v najširšom zmysle slova chceme zahrnúť slovesnú tvorbu ľudových autorov, ktorej sa zatiaľ u nás nevenovala väčšia pozornosť ani z hľadiska folkloristiky ani z hľadiska literatúry.² Pretože sa v našich mestách a dedinách s týmto zjavom dnes už čím ďalej tým častejšie stretávame a pretože táto tvorba obsahuje niektoré špecifické zvláštnosti, nemožno nám ju obchádzať bez povšimnutia.

Tvorba ľudových autorov nie je folklórnou tvorbou vo vlastnom zmysle slova. Od folklóru sa predovšetkým líši tým, že nemá charakter ústny, nežije tradovaním, nedotvára sa a nevybrusuje svoju umeleckú formu v prostredí kolektívu a nie je umením kolektívnym alebo aspoň kolektívom osvojeným, čo pokla-

¹ B. B a r a b á š o v á, *Príspevok k problematike vzniku nového folklóru na Slovensku*. Národopisný zborník 11, Bratislava 1952, 321—364, a i.

² Niektoré problémy k tvorbe ľudových autorov nadhodil P. V a v r u c h, *Tvorba ľudových autorů — významná oblast lidové umělecké tvorivosti*. Český lid, 41, č. 6, 279—281.

dáme pre slovesnú ľudovú tvorbu za najcharakteristickejšie črty, ktorými sa odlišuje od literatúry. Nemôžeme o nej povedať ani to, že je tvorbou literárnou, pretože jej chýba najmä jeden z najpodstatnejších znakov umeleckého diela vôbec — to, čo sa súhrnne nazýva umeleckým majstrovstvom a tiež vybrúsenosť po stránke formálnej, čo sú nevyhnutné znaky pre literárnu tvorbu.

Aké sú však charakteristické znaky tvorby ľudových autorov?

Jedným zo základných znakov tvorby ľudových autorov je predovšetkým individuálnosť. Túto individuálnosť chápeme v tom zmysle, že jej definitívnu podobu dáva jednotlivec — autor. Pritom však treba zdôrazniť, že tento individuálny tvorca nežije v ľudovom prostredí osamotene, — a preto nevyjadruje len svoje myšlienky, záujmy a želania, — ale žije v najužšom spojení s kolektívom. Vyjadruje záujmy kolektívu (v rámci obce alebo okresu), celého národa, ba i pokrokového ľudstva celého sveta. Kolektív tvorbu ľudového autora pri rozličných príležitostiach vypočuje, ale ďalej nedotvára a netraduje. Po splnení určitej funkcie (agitácia, kritika ap.), ktorú táto tvorba poväčšine má, zostáva vo vedomí kolektívu len hlavný zmysel, ktorý postupom času upadá do zabudnutia.

Ďalším znakom tejto tvorby je jej písomný charakter, pre ktorý sa nemôže pretvárať, vybrusovať ako slovesná ľudová tvorba, ale zostáva v pôvodnej podobe. Preto nie je taká umelecky dokonalá (týka sa to predovšetkým umeleckých obrazov) ako niektoré výtvary našej ústnej ľudovej slovesnosti.

A konečne posledným znakom tvorby ľudových autorov je, že vzniká priamo v prostredí života pracujúceho ľudu, kde pôsobí svojráznym spoločenským spôsobom vo forme agitácie, výchovy, kritiky alebo zábavy.

Mohli by sme povedať, že svojím charakterom je tvorba ľudových autorov práve tou tvorbou, ktorá stojí na prechode od ľudovej slovesnosti k literatúre a raz sa viac zblízuje s touto, raz zase s onou oblasťou nášho kultúrneho života.

Ako typický príklad tvorby ľudového autora uvedieme niekoľko ukážok z tvorby gemerského ľudového veršovca Vojtecha Hudáka.³ Z jeho celkovej tvorby vybrali sme len tie ukážky, ktoré sú stvárnené vo forme veršov a dotýkajú sa priamo našej súčasnosti. Zdá sa, že tento úsek tvorby je pre neho najtypickejší. Nie je však náhodné, že väčšina veršov tohto ľudového autora sa dotýka súčasnosti a najaktuálnejších problémov nášho života. Ako príslušník robotníckej triedy, ktorý sám na sebe pocítil panský útlak a vykorisťovanie, ktorý sa od malička musel prebijať ťažkým životom, aj takýmto spôsobom chce prispieť k budovaniu nášho krajšieho života; svojimi veršovanými spomienkami a svojimi kritikami pomáha k prevýchove človeka, bezprostredne spojený s problémami svojej obce agituje za zdlanie niektorých naliehavých prác, svojimi veršami vyslovuje záujmy pokrokového ľudstva celého sveta.

Čo sa týka časového určenia veršov ľudového autora Vojtecha Hudáka, možno povedať, že napospol začali vznikať od roku 1945, keď sa najbohatšie začína rozvíjať činnosť ľudových autorov.⁴ Len niekoľko listov písaných vo veršoch, ako ukazuje sám text, je staršieho dátá. V jednom z nich žiada o zlepšenie biedneho stavu robotníkov:

*Nuž uvažujte, slávni páni,
nad biedou nášho ľudu,
či do lesa alebo bani k chlebu
môže si zobrať rudu?
Robotník keď ide do ťažkej práci,
do lesa alebo do bani,
nezazlievajte mu ten suchý obied,
slávni vedúci páni.
Koľko pracovnie dni sú v roku
toľko treba suchých obiedov,
a okrem toho aj tým treba,
čo doma sedia za pecou.
Urobte za nás niečo
ešte raz Vás prosím,
zosnímite mi ten ťažký kameň,
čo na srdci nosím.
A naposledy vás zdravím*

³ Vojtech Hudák narodil sa 17. apríla 1907 v Betliari, okr. Rožňava. Vyrastal v rodine, v ktorej bolo deväť detí. Vychodil štyri triedy ľudovej školy s vyučovacím jazykom maďarským v rodnej obci. Za mladí pracoval okolo hospodárstva na panstve grófskej rodiny Andrassyovcov. Ako sedemnásťročný vyučil sa za murára. Neskôr pracoval ako robotník v drevosklade, drevorubač, robotník na ceste, v bani atď. V mladosti čítaval najmä historické romány, poviedky, „ale to len večerami na podstení pri svetle mesiaca, lebo cez deň nebolo na to času a ani peňazí na petrolej do lampy.“ Dnes sleduje rozhlas, dennú tlač a číta knihy súčasných autorov. Pre podlomené zdravie už niekoľko rokov je v invalidite.

⁴ P. Vavruch, e. d., 279.

*dobre sa mávajte,
a na nás chudákov
tiež nezabúdajte!*⁵

Ako vidieť z tohto úryvku a uvidíme aj z ďalších, vznik jeho veršov súvisí poväčšine bezprostredne s aktuálnymi potrebami určitého kolektívu. Príležitosťou k tomu, aby sa ľudový kolektív oboznámil s tvorbou autora, ktorá tu vlastne spĺňa svoju funkciu, bývajú schôdzky, jubileá, silvestrovské večierky, zábavy požiarnikov, teda všetky akcie, ktoré sa usporadúvajú v prostredí dedinského kolektívu. Napríklad na večierkoch a zábavách treba publikum pobaviť rozličnými vystúpeniami. A tu ľudový autor využíva príležitosť, aby svojimi žartovnými veršami kolektív nielen pobavil, ale zároveň aj skritizoval niektoré nedostatky v obci. Príležitosti, ktoré vedú ľudového autora k tvorbe, bývajú najrozličnejšie, no jeho zámer je v podstate vždy ten istý: vyjadriť vzťah ku kolektívu, k najaktuálnejším problémom, ktoré sa tohto kolektívu dotýkajú a k celkovému daniu.

Od ľudového autora Vojtecha Hudáka poznáme do sedemtisíc veršov. Sú to poväčšine rukopisné veršovačky, písané fažkou rukou a zachované v menších zošitkoch alebo na osobitných listoch papiera. Len s jednou ukážkou z jeho tvorby sme sa stretli v tlači.⁶

Najväčšiu pozornosť si tieto verše zaslужujú po ideovo-tematickej stránke. Napriek tomu, že tematická škála ľudového autora je neobyčajne široká, vyberáme z jeho tvorby len tie verše, ktoré nám ukazujú pohľad na našu súčasnosť.

Jednu časť jeho tvorby predstavujú verše, ktoré hovoria o významnom prelome v živote nášho ľudu a prvých dňoch po oslobodení. Takto motivované sú verše napísané hneď po oslobodení, z ktorých znie úprimná radosť z toho, že sa časy zmenili a moc prešla do rúk ľudu. Skutočnosť, že betliarsky kaštieľ — sídlo grófskej rodiny Andrásyovcov — sa stal národným majetkom, viedla ho k napísaniu týchto veršov:

Časy sa zmenili

*V našej obci veľkostatok
vydýchol už naostatok*

*keď pomocou našich bratov
prešiel náš ľud prah kaštieľov.
Krásny kaštieľ s veľkým parkom
prístupný bol iba vtákom.
Náš človek keď chcel tam nazrieť
do vrecka si musel načrieť.
Darmo chodil tam a tu,
platiť musel pokutu.
Do lesa nik nesmel vkročiť,
ani huby z neho nosiť.
Keď sme žitko zasiali,
jelene ho vypásli.
Keď zemiaky kopali,
bravy nám pomáhali.
Bolo treba šacovať,
báli sme sa sťažovať.
Treba si vraj pozor dať,
pána grófa nehneváť.
Gróf Andrásy nám je treba,
zarobiť nám dá na chleba;
hoci za našu prácu mužnú
v odmenu nám dal almužnu.
Ba prišla ver aj taká doba,
že nám pochybla i voda,
keď pán správca veľkostatku
dal zamúrať vchod ku jarku.
Dôvod bol, že chodili tam ženy prať,
páni grófi nemôžu vraj v karty hrať.
Ale už je všetko dobre,
naš ľud už viacej nežobre,
už je teraz plným právom
doma na Slovensku pánom!*

*A v tom parku je tak krásne
najmä keď je nebe jasné:
stromy, lúky a rybníky,
tiché, tajomné chodníky...
Z lesov čuť jeleňov rev
a zo stromov vtáči spev...
Za dňa keď sniežko hreje,
večer keď mesiacik sa smeje...
V práci, keď z nás pot sa leje
i keď sklamá nás nádeje...
Keď chceme byť sami
so svojimi myšlienkami...
Park je všetkých, nie jedného —
hrom udrel už raz do toho...!
V parku najdeš pokoj svätý,
chmúrna myseľ sa ti stratí,
nový život do duše sa vleje
a čarovné vzbudia sa nádeje...*

⁵ Záverečný úryvok z veršovaného listu písaného do Rožňavy. Všetky ukážky ľudového veršovca Vojtecha Hudáka sa nachádzajú v archíve Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV v Bratislave, č. 47/61.

⁶ Je to *Memorandum o kozacej otázke*, uverejnené bez uvedenia autora v novinách Šafárikov kraj 10, č. 33, 2.

*Kto vie stromček v zem zasadiť,
ten ho dokáže i chrániť.
Kto vie kaštiele a cesty robiť,
ten vie tiež aj po nich chodiť.
Lavičku kto spraviť musí vedieť,
ten sám vie aj na nej sedieť!
Skrátka: všetko na tom svete —
ak v zime, tak tiež aj v lete,
všetko je pre ľud a pre národ,
každý nech má na to nárok!
Zasa, čo sa škody týka,
škodu robiť,
na to nech si nikto neprivyká.
Stromky lámať, trávu šliapať,
na to máme pozor dávať!
Robme si poriadok sami,
dosť sme boli otrokami!*

V Betliari 30. mája 1945.

Túto tvorbu s tematikou o súčasnosti bezpochyby dopĺňajú aj verše o slobode, z ktorých znie radosť zo slobodného života:

Sloboda

*Hoj, sloboda milá,
ty najdrahší poklad,
na teba upieram
najvremejší pohľad.*

*Sloboda a voľnosť,
vy dve vernie sestry,
očiam mojím lahodí
ten váš obraz pestrý.*

*Hoj, sloboda drahá,
ctím si ťa a vážim,
pokiaľ živý budem
nikdy ťa nezradím.*

*Slobodu a voľnosť
nach každý miluje,
kto by tak nerobil
nach v otroctve zhnije.*

V Betliari 17. marca 1946.

Niekoľkokrát sa objavujú aj verše o komunistickej strane:

*Vedúca činiteľka v štáte
je naša rodná komunistická strana
ktorá nám smer ukazuje
ako zora raná.⁷*

Tu by sme mohli zaradiť aj veršované spomienkové rozprávania s tematikou Slovenského národného povstania. V jednom z nich ľudový autor hovorí o svojich zážitkoch z povstania, v druhom rozpráva o svojom druhovi, ktorý prežil sedem mesiacov v koncentračnom tábore. Verne opisuje život v lágri, hlad, biedu a smrť. Svoje obširné rozprávanie končí veršami:

*Nuž neviem, načo je to dobré,
keď takto trápí človek človeka,
kedy už pominie raz navždy
tá pomsta odveká.
Kedy zavládne pokoj
raz na tejto zemi,
ale ten nikto neurobí,
ľudia milí, len my.
Sedem mesiacov plných
som prežil v koncentráku,
sedem mesiacov som sa zvíjal
v pazúroch ukrutného draku.
A predsa som sa dožil
raz aj koniec vojny,
domov som sa vrátil
slobodný a voľný.
Keď aj so slabým žalúdkom
a s podrytým zdravím,
preč s vojnou,
nech žije mier,
len toľko teraz vravím.⁸*

Pohľad ľudového autora na fašistickú rozpínanosť a snahu Nemcov po ovládnutí celého sveta zobrazujú verše o Frickovi. Postava Fricka je tu stelesnením celého fašistického sveta:

Fricko

*Prišiel Fricko na Slovensko
do Piešťan sa kúpať,
bo v Berlíne mu srdiečko
bôľom išlo pukať.*

*V Berlíne už pokoj nemal
vo dne ani v noci,
chudák Fricko darmo volal
po cudzej pomoci.*

*Vidiš, Fricko, tak ti treba
bol si veľmi pyšný,
celý svet si chcel podmaniť,
lenže svet je prisny.*

⁷ Úryvok z veršovačky *Dojmy a kritika* z 8. februára 1953.

⁸ Úryvok zo spomienkového rozprávania *Hraničiar rozpráva* z roku 1960.

*Bol si stálym zákazníkom,
rušiteľom mieru,
vyznával si svojou rečou
nacistickú vieru.*

*Každej vojne len ty, Fricko,
bol si vždy na vine,
ako by si v svete nemal
zamestnanie iné.*

*Prečo sa ti chcelo, Fricko,
celý svet ovládnuť,
chcel si ostatné národy
do jarma zapriať?*

*Fricko mienil, plán sa zmenil,
toto sa ti stalo;
teraz sedíš ako nemý
nič ti neostalo.*

*Nuž zober si ten pekný príklad
zo samého seba,
že žiadna sláva nevyrástla
do samého neba.*

V Betliari 26. mája 1945.

Veľký prelom, ktorý nastal zmenou sociálno-ekonomických pomerov, odrazil sa aj v usporiadaní života a myslenia dedinského človeka. Nasledujúce verše opisujú, ako sa život na dedine od základu mení:

*Všetko sa zmenilo
v tej našej dedine,
po starom zostáva
len varta jedine.*

*Stráca sa dialekt
aj staromódne šaty,
krpce už nenajdeš
za zlaté dukáty.*

*Všetko sa zmenilo
i ľudia sú už iní,
mnohým už nespieva
kohút z jandolíny.*

*Ani poludnica
v dubníkoch neujúka,
čiernokňažník neletí
keď veľký vietor fúka.*

*Od Luci do Vianoc
stolky sa nerobia,*

*strigy na križne cesty
na tanec nechodia.*

*Strigôňstvo pomaly
ale iste skape,
ani najlepší žiak ho
nenajde na mape.*

*Skrátka, všetky povery
aj s jasnovidmi spolu
prepahnú sa do pekla,
kde budú mať smolu.*

*V každom dome je rádio
aj elektrické svetlo,
len aby sa všetkým ľuďom
aj večer dobre viedlo.*

*Áno, po starom sa žiť nedá,
tu sú nové časy
a novú cestu vpred
nám nikto nezatarasí.*

*Nuž časy sa menia,
čas rýchlo uteká
a všetkých optimistov
budúcnosť krásna čaká.⁹*

V tvorbe ľudového autora sú pomerne bohato zastúpené verše o mieri. Netvorí sa sice samostatné celky, skôr predstavujú rámec veršovačiek o starých a nových časoch alebo ich zakončenie. Svoje veršované spomienkové rozprávania o ťažkej minulosti končí ľudový autor volaním po mieri:

*Spomeňme si na staré časy,
keď sme chodili do Palušova ešte metre rúbať,
alebo Bernáthovi do pereša
celulózu strúhať!*

*Pár dní to len vždy trvalo,
pláca bola malá,
mnohých z nás už hlad a bieda
do zúfalstva hnala.*

*Platy zvýšit keď sme pýtali,
môžeme vraj prácu nechať,
bieda nás donúti aj za to pracovať,
darmo prácu inú budeme si hľadať.*

*Že sme ju nikde nenašli
mali pravdu svätú,
ale zato všetko páni
dostali odplatu.*

⁹ Úryvok z rozsiahlejšej veršovačky *Varta a kopije* komu u nás nepatria, bližšie časovo neoznačenéj.

Na toto už dnes zabúdame
máme prácu, chlieb už istý,
predtým toto všetko mali
len kapitalisti.

Koľko ľudských životov
a krvi vyteklo,
kým sme si mier vydobyli,
prežili sme peklo.

Koľko jesto invalidov,
zostali sirotky, vdovy,
živobytie aj tým zaisťuje
poriadok dneskajší, nový.

Tieto všetky výdobytky
treba nám len brániť,
čím ďalej nám bude lepšie,
len mier treba hájiť.

Mier ten večný nielen pre nás,
aj pre naše deti,
dlho sme už potme žili,
nech nám slnko svieti.

Nie darmo sa po mieri volá,
nie darmo sa kričí,
čo sa v mieri za sto rokov vybuduje,
to vojna za rok zničí.¹⁰

Verše o mieri tvoria záver aj iného spomienkového rozprávania:

Prišla druhá
svetová vojna,
smrť, hlad
a trýzňa hrozná.

Všetci sme túžili
zase raz žiť v mieri
a nepočuť už nikdy
štekať mašinky.

Prežili sme vojnu,
dnes žijeme už v mieri,
ale vojna zas pozerá
na nás spoza dverí.

Kapitalisti pripravujú
tretiu svetovú vojnu,
lebo z vojny majú oni
pravda korisť hojnú.

Ale veľká väčšina ľudstva
chce žiť vo večnom mieri len
a zomrieť prirodzenou smrťou
až príde na to deň.

Pripojujem sa k väčšine,
preč s vojnou a hladom,
pieseň mieru nech veselá
ozýva sa sadom.

Zabezpečiť večný mier
ľudstvu sa podarí,
každý sa bude mať dobre
jak mladý tak starý.

Vojna je drahý špás
to už dobre vieme,
vojna viacej zničí
ako užijeme.

Chceme mier večný
spravodlivosť a poriadok,
týmto dopisujem
svoj posledný riadok.¹¹

Mierovou tematikou končí ľudový autor aj
oslavné verše venované matkám a ženám:

My dneskašie ženy,
keď chceme žiť v mieri,
na vojnových podpalačov
nesmieme sa pozerat
iba spoza dverí.

Našou povinnosťou nech je
mier pred nimi brániť
a z ľudskej spoločnosti
vojnových štváčov vyradiť.
Za životy našich synov,
otcov, mužov, bratov
sme tiež zodpovedné,
preto mier ubrániť nech je
povinnosťou našou.

My ženy poctivou prácou
mier aj ubránime,
do budovania socializmu
sa tiež zapojíme.
Nech po celom svete letí
mierová štafeta
a vojnovým podpalačom
nech rozum zapletá.¹²

O živom záujme ľudového autora o celkové
dianie nasvedčujú verše s tematikou päťroč-

¹⁰ Dojmy a kritika, úryvok z 8. februára 1953.

¹¹ Úryvok zo spomienkového rozprávania *Všetkým ľuďom ani pánboh nevyhovie*, časove neurčeného.

¹² *Medzinárodný deň žien*, úryvok z 15. februára 1953.

ného plánu. Pri príležitosti vyhlásenia prvého päťročného plánu píše verše pod nadpisom *Nástup do päťročnice*, v ktorých napomína občanov, aby pracovali dobre a chránili náš národný majetok:

*Začať od klínca nahor
neplytvať zbytočne ničím,
to iste bude pre nás všetkých
jeden najkrajší čin.*

*Národný podnik je nás všetkých
to si pamätajte,
a preto všetci ako jeden
na všetko pozor dajte!*

*Keď jednotliviec z neho zoberie,
zoberie z vašeho
a vy všetci poctiví ľudia
platíte za neho.*

*Pracujte v národnom podniku
tak ako na svojom,
veď ste si ho vydobyli
krvou a tvrdým bojom.¹³*

Ako si predstavoval ľudový autor svoju rodnú obec v prvom päťročnom pláne, opísal v nasledujúcich veršoch:

*Naša malá obec
pod Volovcom leží,
stredkom tejto obce
bystrý potok beží.*

*V hlbokom koryte
sa nám vždy vysmieval
a len potichúčky
moly podmyvával.*

*Po svahoch potoka
staré vrby stáli,
na našich slabostiach
tiež sa iba smiali.*

*Ulice a cesty
boli v takom stave,
že človeku zastal
skoro rozum v hlave.*

*Trošku dažďa spáchlo,
všade plno blata,
ani navštívil si nemohol
svojho kamaráta.*

*Nuž takto bolo u nás
vera až donedávna*

*kým tu býval veľkostatkár
a jeho rodina slávna.*

*No dakedy i tak dobre bolo
kým boli staré časy,
ale už zvrtno sa kolo
nuž treba trochu krásy.*

*Tisíce výletníkov prejde
cez tú našu obec,
pozerú si u nás kaštiel,
park aj Volovec.*

*Široko-ďaleko
je naša obec známa;
pohľad na ňu z kopcov
je krásna panoráma.*

*Prišli nové zákony,
vládne pracujúca trieda,
nebude už u nás
nikdy hlad a bieda.*

*Aj našu obec vedú
tiež už noví ľudia,
všetko čo dosiaľ spalo
tí všetko zobudia.*

*Dva roky päťročnice
sú ešte len za nami
a už nás pochvália
všetci naši známi.*

*Regulácia nášho potoka
sa už prevádza,
kameň ku kameňu
pekne sa usádza.*

*Naši slávni murári
priložia ruky k dielu,
keď je toho treba
veru aj v nedeľu.*

*Aj cesty a ulice
sa už valcujú
i rozhlas nový máme
u nás už nebubnujú.*

*Za modernú práčovňu
a za rozhlas nový
ďakovať môžeme len
nášmu predsedovi.*

*Traktor, cirkulár, šrotovník
a mnohé iné stroje,
to ešte nezahľadli
nikdy oči tvoje.*

¹³ *Nástup do päťročnice*, úryvok zo dňa 16. januára 1949.

Náš MNV — JRD
sa o všetko stará
a čoskoro budeme mať
tu už aj pekára.

I to by veru dobre bolo
pre naše gazdinky,
od radosti by im hrali
v tele všetky žilky.

To už všetko máme teraz
a čo ešte bude,
keď naša práca usilovná
bude prebiehať v klude.

Za toto všetko ďakujeme
nášmu predsedovi,
ktorého máme radi
jak koláč medový.

A celému MNV,
ktorý nepozná únavy
a keď treba aj v nedeľu
dá dokopy hlavy.

Nuž občania, občianky,
pomôžme im všetci,
veď oni pre nás kujú
vždy len dobré veci.

Nech náš milý predseda
nervy si nekazí,
do mikrofónu jednu vec
nevolá desať razy.

Nastavme si dobre uši
a počúvajte zprávy,
nedajte nič na klebety
čo neprajník vraví.

My spoločnou prácou
aj čertov zdoláme,
drahú našu dedinku si
do poriadku dáme.

Počúvajte tiež radi
keď Janka Guzová spieva,
veď peknými pesničkami
nádej do nás vlieva.

Veselo je v našej obci
radostne sa tu žije,
len po mieri tak túžobne
každé srdce bije.

A tak s optimizmom do života,
spievajte si Boleráz,

veď nikdy nám tak dobre nebolo
ako nám je teraz.¹⁴

Na bezprostredné spojenie ľudového autora s problémami jeho obce poukazujú hlavne verše venované otázkam JRD. Pri príležitosti vstupu do tretej päťročnice kritizuje nedostatky v tamojšom JRD. Jeho verše agitujú za odstránenie nedostatkov a za dobré hospodárenie:

Keď sme už vkročili
do tretej päťročnici
sľúbme, že úroda na poli
žiadna sa nezničí.

Lebo hospodárstvo v poli
u nás moc zaostáva
a krava v našej dedine
málo mlieka dáva.

Krava sa pyskom dojí,
hovorí porekadlo,
aj krmníka keď nenachováš
nebude mať sadlo.

Minulé leto pre zlé počasie
na lúčach ustarela tráva
a už teraz tú starinu
nebude žrať krava.

I s kukuricou na siláž
to isté sa stalo,
ani na tú sa šťastie
veru neusmialo.

Tam stojí v zime v snehu
ako vojak na stráž
a chudera krava
čím diaľ menej váži.

Ďalej pokračuje vo vymenovávaní iných nedostatkov v hospodárení. Svoju kritiku končí povzbudzujúcimi veršami:

Ale v tretej päťročnici
všetko sa zmení i u nás,
veselo si bude spievať
za ovcami juhás.

Nuž hor'sa do toho
do spoločnej práci,
zomknime sa dovedna
jak v pochode vojaci.

¹⁴ Veršovačku *Obec Betliar v päťročnom pláne* zo dňa 16. januára 1951 uverejňujeme v plnom znení.

A spolu si sľúbme
v tretej päťročnici,
že na poli úroda
žiadna sa nezničí.¹⁵

Alebo iné verše, ktoré tiež kritizujú nedostatky:

Mnohé práce sa započnú
a sa nedokončia,
to ako keď matky
deti neoddojčia.
Mnoho sa posadí,
všeličo poseje
a nemá to kto zobrať,
keď ono dozreje.
Alebo sa poskladá
do nedobrého skladu,
kde hodne utrpí
na akosti vadu.
Mnoho pracovnej energie
na to všetko padne,
radšej raz dobre urobiť
ako dvakrát špatne.¹⁶

Ale nielen súčasné problémy a nedostatky v práci JRD sú centrom záujmu ľudového autora. S nástupom tretej päťročnice v poľnohospodárstve uvažuje o tom, ako sa zmení život JRD do konca päťročnice. Myslí aj na pestovanie kvetov, ovocných stromov, včelárstvo, rybníky, chov dobytka, ktorý by sa podstatne rozšíril o chov oviec.

U nás sa darí ovocným stromom,
budú pekné veľké zahrady,
horúca láska sa zrodí,
a v ľudských srdciach
roztopia sa ľady.

Spoločne sa bude ovocie oberať,
spoločne radovať,
za starým kšeftárskym svetom
nikto nebude banovať.

Popod Strakovú i po Hrbe
budú sa pásť ovce, barany,
ponad ktoré budú lietat
jastrabi a havrani.

Pôdu na neprístupných miestach
vykošária a pohnoja,
bača spolu s pacholkami

ovce zato
trikrát denne podoja.

Bude syra i žentice,
vlny, kože i mäsa,
hlas fujary bude počuť
z grúňov, pastvín i z lesa.

Čím ďalej sa bude žiť krajšie,
zainteresovanosť o družstvo bude väčšia,
veď pôda je všetkých ľudí živiteľkou,
ona je zo všetkých dobrôt najlepšia.

V našom chotári je iste nie
pôda najkvalitnejšia,
potrebuje schopného vedúceho,
ktorý pred ničím hlavu nevešia.

Grófi od našich starcov
všetko čo bolo dobré pobrali,
kým oni sa dobre mali,
poddaní pod ťarchou biedy stonali.

Dnes už aj v našej dedine
tí takzvaní trochári
majú slovo nielen v obci,
ale v celom chotári.

Už dnes pre JRD je všetko
i pridružená výroba
len premýšľať treba o tom,
z čoho by bol úžitok i výhoda.

Hor'sa do spoločnej práce
zakončme tú samostatnú drinu,
za krajší život pre všetkých nás,
za socialistickú dedinu!¹⁷

Z iných veršov sa dozvedáme, že tamojšia mládež za pomoc pri žatve a mlatbe dostala putovnú zástavu:

Ešte poviem pár slov
o našej mládeži,
lebo tá mi veľmi
na srdci tiež leží.

Tá je silná, pracovitá
predovšetkým zdravá,
v Betliari u mládeže zakotvila
putovná zástava.

Za prácu pri žatve a mlatbe
dostala odmenu,

¹⁵ Úryvky z obsiahlejšej veršovanej kritiky, *Ako to klapalo v tej našej dedine*, z 2. februára 1961.

¹⁶ Verše z kritiky *Všeličo dobré i zlé*, napísané vo februári 1953.

¹⁷ Úryvok z rozsiahlejšej veršovačky *Aké bude JRD v našej obci v tretej päťročnici*.

ona široko — ďaleko
bude mať ozvenu.¹⁸

Niektoré verše vyznievajú zase ako agitačné výzvy. Jedny agitujú za pomoc pri stavbe obecného domu:

Budovu obecného domu
si začíname stavať,
v starej sa už nedalo
ženiť ani vydávať.

Nová bude pýchou
v našej malej obci,
hrdí budú na ňu
dievčatá, parobci.

Radosť budú mať z nej
ženy, muži, vdovy,
taký bude pekný
obecný dom nový.

Aj v našej obci sa najdu ľudia
všelijakých kostí,
čo jedným sa páči,
to druhých iba zlostí.

Nebuďme však pesimisti,
s chuťou do života,
šťastie nám prináša
len poctivá robota.

Od šesťnásť do šesťdesiat rokov,
aby bolo jasné,
každý by mohol pri obecnom dome
odpracovať osem hodín,
to by bolo krásne.

Kto je práceschopný
a v našej obci žije,
osem hodín práce
ho iste nezabije.

Kto odpracuje viacej
práca sa mu zaplatí,
obecný dom sa postaví
a nikto nič nestratí.

Teda s radosťou do práce
a nie znechutení,
obecný dom je nás všetkých
musí byť čím skôr postavený!¹⁹

Iná agitačná výzva volá občanov na brigádu v rámci okrášľovania a úpravy obce:

Kto býva na vyšnom konci
neďaleko pri Volovci,
kto má tu domček, záhradu,
aspoň na hodinku
nech príde sem na brigádu.
Spoločnou prácou
my všetko zdoláme,
spoločne si chodník
do poriadku dáme.²⁰

Z ďalších agitiek mohli by sme ešte spomenúť žartovnou formou písanú výzvu k diskusií (*O diskusií*) a iné.

Niektoré veršovačky píše ľudový autor za účelom propagačným. Takéto sú napríklad verše o okresných novinách Zora Gemera:

Noviny sú dobré,
všeličo sa v nich dočítaš
a keď si v pomykove
aj radu si pýtaš.
Čítať dobré noviny
nikomu nezaškodí,
dať peniaze za ne,
nehodíš do vody.
Dobré knihy a noviny
urobia z nás múdrych ľudí
a múdreho človeka
nikto neošudí.
A Zora Gemera
sú dobré noviny,
v budúcnosti si ich predplatia
do každej rodiny.²¹

Ďalšiu skupinu v jeho tvorbe predstavujú verše venované významným dňom a jubileám. Tu možno uviesť napríklad verše napísané pri príležitosti Medzinárodného dňa žien:

Ženy, matky,
dnes každý pokrokový človek
oslavuje tento váš veľký deň.
Dnes ôsmeho marca na zemi kdekoľvek
zneje len radostná práce pieseň.
Dnes všade padajú putá a okovy,
radosťou srdce zaplesá,
veď prišiel svet krásny, nový
v ňom už pod ľarchou biedy a krivdy
žiadna žena vysilená neklesá.

¹⁸ Úryvok z veršovačky *Prosté slová pre prostý ľud*, bližšie časove neurčenej.

¹⁹ Úryvok z agitky *Stavba obecného domu v Betliari*, napísanej dňa 3. októbra 1954.

²⁰ Z agitky *Brigáda*, časove neurčenej.

²¹ Úryvok z veršovačky *Prosté slová*, bližšie časove neoznačenej.

V tom krásnom novom svete
rovnaké musia mať ľudia práva,
muž a žena do jedného venca sa vpleťte
a tomu bude patriť sláva.²²

Tohoročné prípravy na oslavy významného jubilea P. J. Šafárika viedli ľudového autora k napísaniu veršov o Šafárikovom rodnom kraji, ktorý je zároveň aj jeho rodiskom. Vo veršoch prevláda opis prírodnej scenérie:

Od Rožňavy hore
po samú Dobšínú
nečaral by som tie kopce
za žiadnu sveta rovinu.

Úzka je to dolina,
cez ktorú rieka Slaná tečie,
v ktorej sa dobre kúpe v lete,
keď slnko veľmi pečie.

Známe lesy a vrchy,
Stromiš, Sulová, Volovec,
tam sa dobre cíti
turista i lovec.

Ďalej pokračuje ešte opis, ktorý v závere prechádza do jednoduchého prímeru:

Keď všetko toto dáš dokopy
výjde ti veľká krása;
a keď sa aj narobiš,
ale radostne žiť dá sa.

A to je môj rodný kraj
a Pavlov Šafárikov bývalý,
lenže ja žijem už v slobode
a on žil ešte v nevoli.²³

Osobitnú pozornosť si ešte zaslужujú ďakovanky starému roku a novoročné vinše prednášané na silvestrovských večierkoch. V ďakovankách sa obyčajne zhodnocuje, či bol uplynulý rok bohatý na úrodu a či bol priaznivý alebo nepriaznivý pre pracujúci ľud. Úryvok z jednej takejto ďakovanky je takýto:

Za starým rokom päťdesiatym druhým
netreba banovať,
veď celý rok sa snažil
iba sabotovať.

Na jar keď ovocnité stromy
boli v plnom kvete,

všetko nám vymrazil,
o tom dobre viete.

A tomu čo nezamrzlo
nedal v lete vody,
len aby ľudia nemali
bohatej úrody.

V jeseni, aby siaľ nemohli,
dal už dažďa až moc,
aj sneh si zavolať
neraz na pomoc.

Starý rok odchádza od nás
s nečistým svedomím,
ale keď aj sabotoval,
máme dost chlebovín.

No za jedno mu treba
predsa len ďakovať,
že učil nás stále
za večný mier bojovať.

Že dosiahol sa úspech
v boji za mier večný,
nuž patrí mu vďaka
aj pozdrav srdečný.²⁴

V jednom zo svojich novoročných vinšov vyzdvihuje našu súčasnosť, ktorú pre lepšie zdôraznenie porovnáva s minulosťou. Ukážku uvádzame v plnom znení:

Zaďakovanie starému a privítanie nového roku

Šedivý starý rok päťdesiaty prvý
práve dokonáva,
svoju štedrú ruku nám
naposled' podáva.
Ďakujeme ti pekne,
starý rok náš milý,
za všetko čo si pre nás urobil
všade v každej chvíli.
Bol si veľkým priekopníkom,
bránil si mier večný,
nuž prijmi zato od nás
naš pozdrav srdečný.
Nový rok k nám prišiel,
šťastne sa usmieva,
o radostnom živote
pieseň nám zaspieva.

²² Medzinárodný deň žien, úryvok, z 15. februára 1953.

²³ Šafárikov kraj, úryvky, zo dňa 10. februára 1961.

²⁴ Záverečný úryvok z ďakovanky Aký bol starý päťdesiaty druhý a aký bude nový päťdesiaty tretí rok, napísanej dňa 28. decembra 1952.

Bodaj by vám v novom roku
 všetkým dobre bolo
 a dozadu už nikdy
 nezvrtilo sa kolo.
 Bodaj by ste boli všetci
 šťastní a veselí
 a o žiadnej biede už
 nikdy nevedeli.
 Bodaj by na vás jasné
 slnko vždy svietilo
 a pre večný mier vo svete
 srdce vaše bilo.
 Smútok a zlá vôľa
 nech od vás odletí,
 k potešeniu a k radosti
 chovajte si deti.
 Buďte smelí, húževnatí
 jak dubové koly,
 povedzte vždy otvorene
 koho čo z vás bolí.
 Pozerajte kolo seba
 triezvo rozmýšľajte,
 minulosť aj s prítomnosťou
 len si porovnajte.
 Dakedy tiež dobre bolo
 to je pravda istá;
 Andrásyovci sa dobre mali
 aj gróf Tisza Pišta.
 Statkári a fabrikanti
 nedá sa odtajňť,
 že mali sa veľmi dobre,
 nechceme sa veriť.
 Zobráci a nezamestnaní
 boli na každom kroku,
 či to bolo na jar v jeseň,
 či po novom roku.
 Otrhaných, bosých už niet
 z tých zlatých starých časov,
 čo nevládali úroky platiť
 do panských šporkasov.
 Slovensko sa dnes buduje,
 dobre to vidíte:
 či už pomáhate budovať
 a či ešte spíte?
 Kedysi stavali sa
 zámky aj žaláre,
 koho do nich zatvárali
 tí panskí žandáre?
 Iste nie grófov,
 ani fabrikantov,
 ale pre maličkosť
 úbohých proletárov.
 Páni nemali srdca pre chudobu,
 nemali zľutovanie,
 preto muselo raz prist
 s nimi porávanie.
 Ušli už od nás preč
 niekde do exilu,

tam si môžu podrezať
 pre nás choc i žilu.
 Bez pánov sa žiť dá
 a to celkom v klude,
 čím skôr na nich zabudneme,
 tým lepšie nám bude.
 Porekadlo vraví:
 Kto sa topí
 chytí sa aj slamy
 a tak je to s pány
 tam za hranicami.
 Chceli by sa iste
 sem medzi nás vrátiť
 a za všetko že sú tam
 draho nám odplatiť.
 Chceli by ešte raz
 dostať moc do svých rúk
 a urobiť koniec
 svojej biede a múk.
 No toto sa im však
 nikdy nepodariť,
 nech si každý sám zje,
 keď si zlé navarí.
 U nás všetci pracujeme
 koľko len môžeme
 a jeden druhému
 vo všetkom pomôžeme.
 Bez práce nie sú koláče
 tu platí v plnej miere
 a pre všetkých pracujúcich
 sú otvorenie dvere.

Okrem uvedených ukážok tvorbu ľudového
 autora Vojtecha Hudáka predstavujú ešte roz-
 ličné veršované žiadosti, či už súkromného
 charakteru alebo v mene obce, príležitostné
 blahoželania, žartovné častušky, ktoré sa oby-
 čajne spievajú na niektorú známú melódiu,
 lyrické verše a iné.

Po stránke formálnej je pre tieto verše cha-
 rakteristické, že sú postavené na čo najjedno-
 duchšom princípe. Spájajú sa prevažne do
 štvorveršových rýmovaných strof, niekedy
 zase verše nasledujú jednoducho za sebou.
 Rým býva poväčšine prerývaný, združený
 alebo striedavý. Tak v rýme, ako aj v rytme
 sa vyskytuje častá nepravidelnosť.

Keďže ľudovému autorovi šlo výlučne
 o jednoduché veršovanie, nemožno tu hovoriť
 o nejakom tvorivom umeleckom procese. Pre-
 to aj hodnota veršov po stránke umeleckej je
 niekedy pomerne malá; rušivo pôsobia niekto-
 ré zbytočné slová, časté frázy a i., ktoré
 používa vo veršoch kvôli rýmu. No pre svoju
 významnú funkciu, ktorú spĺňajú tieto verše
 v súčasnosti v prostredí kolektívu, bude treba
 ľudovým autorom a ich tvorbe venovať pat-
 ričnú pozornosť.

Viera Gašpariková

Любца Дропцова, О цели и результатах анкеты „Ищем рабочую песню“	466
Владимир Баринский, О деятельности рабочих домов в Словакии	— — 467
Ярмила Паткова, Традиционное и новое народное искусство в Румынской народной республике	— — — — — 471
Ян Подолак, Конференция по изучению народной культуры карпатской области	— — — — — 481
Ярмила Паткова, III общесловацкий актив художественных кустарей	— 487
РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	— — — — — 490

I N H A L T

STUDIEN

Einleitungsartikel	— — — — — 337
Eubica Droppová, Zur Problematik der Vorgänger des revolutionären Arbeiterliedes in der folkloristischen Liederschöpfung des slowakischen Volkes	— — — — — 339
Andrej Melicherčík, Kampf gegen den Faschismus während des Slowakischen nationalen Aufstandes in der Überlieferung des slowakischen Volkes	— — — — — 358
Adolf Dygacz, Erkennungsaufgabe der Arbeiterlieder	— — — — — 396

MATERIALEN — ARCHIV

Adalbert Stránský, Leben und soziale Stellung der Holzhauer der Kammer von Banská Bystrica im 17. und 18. Jahrhundert	— — — — — 408
Rudolf Bednárik, Bewegung der slowakischen landwirtschaftlichen Arbeiter im Unteren Lande	— — — — — 414
Elena Bošková, Einige Erkenntnisse aus dem Leben der landwirtschaftlichen Saisonarbeiter im Gebiete von Žiar am Gran	— — — — — 420
Eubica Droppová, Auswahl des Liedermaterials aus der Annonce „Wir suchen das Arbeiterlied“	— — — — — 433
Viera Gašparíková, Unsere Gegenwart in den Versen des volkstümlichen Autors	— — — — — 435

RUNDSCHAU

Božena Filová, VI. internationaler Kongres der Anthropologie und Ethnographie in Paris	— — — — — 447
Soňa Burlasová, Internationales Symposium über die Forschung des Arbeiterliedes	— — — — — 455
Eubica Droppová, Bericht über die Sitzung der Kommission der Gesellschaft der tschechoslowakischen Ethnologen für die Forschung der Industriegebiete	— — — — — 465
Eubica Droppová, Zum Zweck und Ergebnis der Annonce „Wir suchen das Arbeiterlied“	— — — — — 466
Vladimír Varinský, Aus der Tätigkeit der Arbeiterhäuser in der Slowakei	— — — — — 467
Jarmila Pátková, Traditionelle und neue Volkskunst in der rumänischen Volksrepublik	— — — — — 471
Ján Podolák, Konferenz über das Studium der volkstümlichen Kultur des Karpatengebietes	— — — — — 481
Jarmila Pátková, III. gesamtslowakische Konferenz der volkstümlichen Kunsterzeuger	— — — — — 487
BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE	— — — — — 490

C O N T E N T S

STUDIES

Editorial	— — — — — 337
Eubica Droppová, The Revolutionary Workingmen's Song and its Precursor in Slovak Folk Songs	— — — — — 339
Andrej Melicherčík, The Fight against Fascism during the Slovak National Rising in the Verbal Tradition of the Slovak People	— — — — — 358
Adolf Dygacz, The Reason for trying to learn more about the Workingmen's Songs	— — — — — 396

VARIOUS MATERIAL — ARCHIVES

Adalbert Stránský, The Life and Social Condition of Wood-cutters in the Region of Banská Bystrica in the 17th and 18th Century	— — — — — 408
Rudolf Bednárik, The Movement of Slovak Agricultural Labourers living in the Hungarian Lowland	— — — — — 414
Elena Bošková, Some Facts about the Life of Seasonal Agricultural Labourers in the Region of Žiar on the River Hron	— — — — — 420
Eubica Droppová, Selected Songs from the Inquiry „We search for the Workingmen's Song“	— — — — — 433
Viera Gašparíková, Our Present-day Life in the Work of a Popular Poet	— — — — — 435
NOTICES	— — — — — 477

S O M M A I R E

ETUDES

Editorial — — — — —	337
Lubica Droppová, A propos des précurseurs du chant révolutionnaire propre aux ouvriers dans le folklore slovaque — — — — —	339
Andrej Melicherčík, Témoignages oraux du peuple sur la lutte contre le fascisme pendant le soulèvement national slovaque — — — — —	358
Adolf Dygacz, A la lumière des chants du monde ouvrier — — — — —	396

DOCUMENTS — ARCHIVES

Adalbert Stránský, Vie et condition sociale des bûcherons du district de Banská Bystrica au 17 ^{ième} et 18 ^{ième} siècle — — — — —	408
Rudolf Bednárík, Le mouvement des ouvriers agricoles slovaques dans la Plaine inférieure — — — — —	414
Elena Bošková, Étude sur la vie des travailleurs du champ dans la région de Žiar sur le Hron — — — — —	420
Lubica Droppová, Choix de chansons tirées de l'enquête: „Nous cherchons la chanson de l'ouvrier“ — — — — —	433
Viera Gašparíková, Le temps présent dans les vers d'un auteur populaire —	435

EXPOSÉS

Božena Filová, VI ^{ième} Congrès International d'Anthropologie et d'Ethnographie à Paris	447
Soňa Burlasová, Le colloque international organisé pour étudier la chanson propre aux ouvriers — — — — —	455
Lubica Droppová, Compte rendu de la conférence organisée par les folkloristes tchécoslovaques pour explorer les régions industrielles — — — — —	465
Lubica Droppová, But et résultats de l'enquête: „Nous cherchons la chanson de l'ouvrier“ — — — — —	466
Vladimír Varinský, L'activité des foyers des ouvriers en Slovaquie — — —	467
Jarmila Pátková, L'art populaire ancien et moderne dans la République populaire de Roumanie — — — — —	471
Ján Podolák, La conférence sur l'étude de la culture populaire dans la région des Carpathes — — — — —	481
Jarmila Pátková, Le 3 ^{ième} Congrès des artisans slovaques créateurs d'objets d'art populaire — — — — —	487
ANALYSES ET COMPTES RENDUS — — — — —	490

SLOVENSKÝ NÁRODOPIS

Časopis Slovenskej akadémie vied

Ročník IX, 1961, číslo 3. Vychádza štyri razy do roka

Vydalo Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka dr. Božena Filová

Výkonná redaktorka prom. hist. Viera Nosáľová

Redakčná rada: doc. dr. Rudolf Bednárík, dr. Soňa Burlasová, prom. hist. Emília Horváthová, dr. Soňa Kovačevičová, dr. Michal Markuš, doc. dr. Andrej Melicherčík, dr. Ján Mjartan, dr. Ján Podolák

Jazyková redaktorka Klára Vloššáková

Technický redaktor Ondrej Betko

Redakcia: Bratislava, Klemensova 27

Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, n. p., Martin

Jednotlivé číslo Kčs 13,50, celoročné predplatné Kčs 54,—.

Výmer PIO 2385/49-III/2 — V-15*11432

Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky prijíma poštový úrad i doručovateľ.